

Handlingsprogram 2024 Telemark

**Regionalt Næringsprogram for landbruket i Vestfold og Telemark 2019 – 2022,
videreføres ut 2024**

**Utarbeidet av
Partnerskap Landbruk
Godkjent 15.12.2023**

Politisk vedtatt

08.02.2024

Bildekollasj: Statsforvalteren i VT

OVERORDNEDE MÅL FOR LANDBRUKET I VESTFOLD OG TELEMARKE 2019-2022, videreføres for Telemark ut 2024:

1. Landbruket i Telemark skal utvikles ved å ta i bruk alle gårdens ressurser og bidra til økt selvforsyning, verdiskaping og beredskap i hele verdikjeden.
2. Landbruket skal være framtidsrettet og bærekraftig, med reduserte utslipp av klimagasser og økt binding av karbon, uten at det reduserer matproduksjonen.
3. Matproduksjonen i Telemark skal økes ved videre utvikling og aktiv drift av de matproduserende arealene.
4. Landbrukets produksjon av mat, tre og tjenester skal være markedsrettet og klimavennlig og bidra med fellesgoder til befolkningen.

GJENNOMGÅENDE VURDERINGSKRITERIER FOR ALLE TILAK:

- A) Innovasjon, lønnsomhet og markedsorientering
- B) Optimalisering/fornyng og tilstrekkelig ressursgrunnlag, fremfor vekst
- C) Bærekraft (sosial, økonomisk og klima- og miljømessig), sirkulært
- D) Samfunnsnytte og omdømme
- E) Samarbeidsprosjekter
- F) Rekruttering og kompetanseheving

Handlingsprogrammet er knyttet til bærekraftsmålene, særlig nr. 2, men også nr. 12, nr. 13, nr. 14, nr. 15 og nr. 17.

PRIORITERTE OMRÅDER 2024:

- 1. Utviklingsprosjekter og tiltak som gir klima og miljøeffekt**
(Telemark skal minimum nå de nasjonale klimamålene som er fremforhandlet mellom næringen og regjeringen. Økt samarbeid mellom aktørene rundt Oslofjorden.)
- 2. Utviklingsprosjekter og tiltak med fokus på jordhelse og god agronomi i et klima i endring**
(Øke jordas produksjonsevne og karbonlagring ved å ta vare på organisk materiale, jordstruktur og biologisk mangfold i jorda.)
- 3. En variert matproduksjon på et mangfold av gårdsbruk over hele fylket, basert på lokale og agronomiske forutsetninger**
(Båsfjøs til løsdrift, øke andel matkorn, robust småskalaproduksjon, fjellandbruk, stølsdrift, lokalmat, grovføretende husdyr i grovførområdene, utmarksbeite, ta i bruk areal ute av drift, volum til matindustrien)
- 4. Utviklingsprosjekter og tiltak i produksjoner med potensial i markedet**
(økologisk, merkevarebygging, omsetningskanaler)
- 5. Utviklingsprosjekter og tiltak i skog og utmark**
(Lokal foredling og økt trebruk, utnytte skogarealenes produksjonsevne og øke CO₂-opptaket, sikre virkestilgang til industrien, fremme bærekraftig bruk av skogarealene i et klima i endring, overvåke og forebygge skogskader og ivareta naturmangfold)
- 6. Utviklingsprosjekter og tiltak som utnytter alle landbrukets ressurser**
(Jf. meld. St. 31 (2014-2015) Garden som ressurs – marknaden som mål, «Dyrk byer og tettsteder» - Regjeringens strategi for urbant landbruk, mulighetsstudie for urbant landbruk-Vestfold og Telemark)
- 7. Utviklingsprosjekter som styrker helse og livskvalitet på gården**
(Prosjekter som bedrer dyrevelferd, velferd og HMS for bonden, reduserer økonomisk og agronomisk risiko)
- 8. Utviklingsprosjekter og tiltak som bidrar til rekruttering, kompetanseheving og omdømmebygging**
(Generasjonsskifte, utdanning, urbant landbruk, teknologiutvikling, kommunale samarbeid og satsinger)

De prioriterte områdene for 2024 er utarbeidet av **Partnerskap Landbruk** bestående av Bondelaget, Bonde og småbrukerlaget, Skogsamvirke, kommunene, Statsforvalteren, Innovasjon Norge, fylkeskommunen og hovedutvalg for Næring, innovasjon og klima. Partnerskapet skal forholde seg til prioriteringene ved bruk av sine respektive virkemidler. Oppdragsbrevet til Innovasjon Norge skal derfor vise til disse prioriteringene.

De prioriterte områdene for 2024 bygger på satsingsområder med mål i RNP 2019-2022

Sammenstilling av satsingsområder og mål i Regionalt Næringsprogram 2019-2022

(videreføres ut 2024)

SATSINGSOMRÅDER (Ikke prioritert rekkefølge)		MÅL (Ikke prioritert rekkefølge)
Klima og grønt skifte	Bærekraftig landbruk med reduserte utslipp av klimagasser og økt binding av karbon	-Økt produksjon med vekt på større verdiskaping, og hensynet til klima og miljø.
	Jord- og skogbruksproduksjon under endrede klimatiske forhold	-Tilpasse agronomi og dyrkingsteknikk til endrede klimaforhold. -Omstilling av skognæringen til nye produksjons- og skjøtselsrutiner. -Økt beredskap på gårdsnivå.
	Sirkulær økonomi; Kjente ressurser – uante muligheter	-Verdikjeden i landbruket skal aktivt utnytte mulighetene som det grønne skifte og sirkulær økonomi gir.
	Jordas produksjonsevne	-God jordkultur som fremmer høy produksjonsevne og mindre klimautslipp og avrenning.
Matproduksjon og arealbruk	Mat med lokal identitet	-Tilrettelegge for økt produksjon, foredling og omsetning av lokalmat gjennom ulike kanaler. -Videreutvikle Vestfold og Telemark som matregion.
	Økologisk produksjon	-Øke produksjonen i tråd med etterspørselen og trender i markedet.
	Fjellandbruket	-Utnytte og videreutvikle særpreg og spesielle kvaliteter.
	Grønnsaker, poteter, frukt og bær	-Økt produksjon basert på egnede arealer og muligheter i markedet. -Produkt- og markedsutvikling.
	Korn, frø, olje- og proteinvekster	-Øke produksjonene og introdusere nye, i tråd med de kvalitetene markedet etterspør. -Øke avlingsnivået. -Gode produsentmiljøer.
	Veksthusproduksjon	-Konkurranskraftig og bærekraftig veksthusnæring, basert på fornybare ressurser og ny teknologi. -Kunnskapsoverføring til øvrig landbruk.
	Grovfôrbasert husdyrproduksjon	-En framtidretta produksjon basert på lokale ressurser, markedsbehov og med basis i god dyrevelferd. -Bedre utnyttelse av beiteressurser og grovfôrealene.

	Kraftforbasert husdyrproduksjon	-En framtidretta produksjon tilpasset markedsbehov, spredeareal og med basis i god dyrevelferd.
	Annen husdyrproduksjon (hjort, bier mm.)	-En framtidretta produksjon med effektive driftsformer og produktutvikling.
Skog og utmark	Foryngelse og skjøtsel av framtidsskogen	-Sikre investering i ny skog etter slutthogst.
	Nettverksbygging	-God kontakt og informasjonsflyt mellom skognæringen og offentlige etater.
	Tenk tre	-Bruken av trevirke økes til 1 m ³ per innbygger per år i 2020 som grunnlag for videre økning etter 2020.
	Bioenergi	-Skaffe oversikt over skogressurser tilgjengelige for bioenergiproduksjon. -Økt bruk av bioenergi.
	Juletreproduksjon	-Bli en av landets viktigste regioner for salg av juletrær innenlands og til eksport.
	Utmarksnæring	-Utvikling på eiendommer der det ligger til rette for jakt, fiske og utleie og/eller tilrettelagt bruk av utmarksarealer for friluftsliv og folkehelse.
Gården som ressurs	Inn på tunet (IPT)	-Økt kjennskap til IPT hos kommuner og andre instanser. -Flere kvalitetssikrede, lønnsomme og varige IPT-tilbud.
	Landbruksbasert reiseliv	-Opplevelser og aktiviteter fra landbruket skal være med å videreutvikle Vestfold og Telemark som et attraktivt besøksmål.
	Annen produkt- og tjenesteproduksjon	-Skape lønnsom virksomhet basert på alle gårdens ressurser.
Kompetanse og rekruttering	Videregående utdanning	-Bidra til rekruttering til, og videreutvikling av videregående utdanning tilpasset behovene i verdikjeden og inn mot høyere utdanning (naturbruk, matfag og reiseliv).
	Etter- og videreutdanning	-Gode etter- og videreutdanningstilbud for næringsutøverne.
	FoUI	-Forskning og forskningsbasert innovasjon blir et viktig redskap i kompetansebygging og verdiskaping i hele verdikjedene i landbruket.
	Nyskaping	-Sikre gode tilbud til landbrukets gründere og vekstvirksomheter.
Omdømmebygging	Mat og folkehelse	-Økt kunnskap om norske råvarer og helsegevinsten ved gode måltidsopplevelser hos personer som jobber med barn, unge og eldre. -Økt kunnskap om offentlig innkjøp.
	Bynært og urbant landbruk	-Videreutvikling av bynært og urbant landbruk rundt de største byene med vekt på folkehelse og positiv omdømmebygging for landbruket.
	Informasjon	-Godt omdømme. -Kommunisere god og trygg norsk mat.

Telemark fylkeskommune
telemarkfylke.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien
Besøksadresser: Torggata 18, Skien
Kontakt: 35 91 70 00 / post@telemarkfylke.no